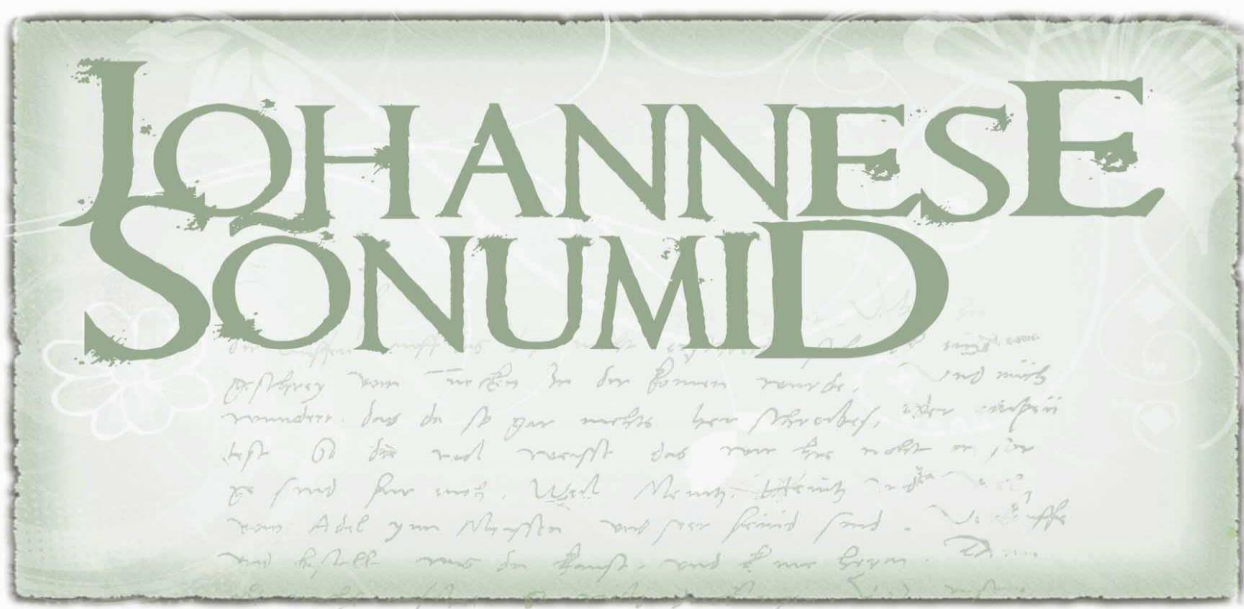

EELK Haapsalu Püha Johannese kogudus DETSEMBER 2021

Aeglusta! Kuulata! Märka!

Novembri kaamos on oodatult asendunud detsembri lumevalgusega. See teeb meele rõõmsaks ja olemise helgeks. Sügishallid rutiinid ja väsimus asenduvad päev-päevalt üha enam jõuluootusest kantud ettevalmistusega. Mõte kulgeb teistel – helgematel ja rõõmsamatel – radadel.

Hommikul, mil sadas maha esimene lumi, ületas teed üks tüdrukutirts – seljakott seljas kõndis ta iseteadlikul sammul kooli poole. Ta ei kiirustanud. Tema mõlemas peopesas oli uhke kuhi värsket ja kohevat lund, mida tirts kummastki peost kordamööda haukas, nagu sööks Onu Eskimo parimat vaniljejäätit.

Neis hetkedes, mil mu rutakad sammud selle tirtsu kiirustamata kulgemise ja esimese lume vaimustusega kohtusid, taipasin ühtäkki tüdrukut silmitsedes kolme imperatiivi: Aeglusta! Kuulata! Märka! Need sobivad hästi ka adventiaja leitmotiivideks.

Meil on vaja aeglustada selleks, et saaksime tänavusest adventiajast osa kiirustamata ning et jõuaksime nautida iga hetke aasta ilusaimast ajast. Meil on vaja kuulata selleks, et taibata jõuluevangeeliumi väge, vaikselt palve suurt mõjuvõimu ja vaikuse jõulist sõnumit. Märgata aga selleks, et valgus domineeriks kurbuse ja rõõm valitseks kurbuse üle. On tähtis, et märkame ligimest enda kõrval ja ei jääks ükskõikseks nende suhtes, kes meie toetust, abi või julgustust vajavad.

Detsember on koguduses tavapärasest rahva- ja sündmusterohkem aeg. Ja ehkki ka tänavu tuleb lähtuda meie kõigi tervise nimel kehtestatud piirangutest, on siiski suur rõõm, et saame tänavustel jõuludel pühakodades koguneda. Seegi on põhjus tänuks ja rõõmuks. Loodan, et jõuad lähenevatel pühadel oma kodukirikusse, mis sind alati ootab. Lisaks adventi- ja jõuluaja jumalateenistustele toimub kirikus ka mitmeid kontserte, 25. detsembril saame 70. sünnipäeva puhul õnne soovida koguduse õpetajale ning 27. detsembril tähistada johannesepäeva ja kuulutada välja tänavune Johannese teenetemärgi kavaler. Lõppeva aasta saadame ära tava kohaselt vana-aastaõhtu ööpalvusega. Tere tulemast!

Apostel Paulus kirjutab kord: „Olge ikka rõõmsad Issandas! Taas ma ütlen: Olge rõõmsad! Issand on ligidal!“ (Fl 4:4,5b). Soovin, et need apostli sõnad oleksid nii alanud adventiajal kui ka saabuvatel jõulupühadel meile kõigile innustuseks!

Kristel Engman
EELK vikaarõpetaja

KOGUDUSE TEGEVUSKAVA DETSEMRIS

R, 3. detsember kl 9 hommikupalvus, teenib piiskop Tiit Salumäe (Jaani kirik).

P, 5 detsember kl 11 II advendi jumalateenistus armulauaga. Teenivad piiskop Tiit Salumäe ja Kalle Jätsa (toomkirik). Organist Lia Salumäe (Toomkirik).

N, 9. detsember kl 17 Kirikukontsert. Laulavad LÜG'i õpilased. Karin Lükk (Jaanikirik).

R, 10. detsember kl 9 hommikupalvus, teenib piiskop Tiit Salumäe (Jaani kirik). **Kl 13.30** teetund (jaanisaal). Kl 19 Oikumeeniline noorteõhtu Haapsalu metodistikirikus.

L, 11. detsember kl 18 Advendikontsert Pärt Uusbergi missa Tagore. Filharmoonia kammerkoor. Dirigent Pärt Uusberg. Pilet 10.- /20.- Piletilevi (Toomkirik)..

P, 12. detsember kl 11 III advendi jumalateenistus armulauaga. Lastekirik. Teenivad piiskop Tiit Salumäe ja Teno Ilves, organist Lia Salumäe (Toomkirik). **Kl 17** advendikontsert. Eesti Teaduste Akadeemia nais- ja meeskoor (Toomkirik).

R, 17. detsember kl 9 hommikupalvus piiskop Tiit Salumäe (Jaani kirik).

L, 18. detsember kl 17 Advendikontsert. Do-Re-Mi laulustuudio, dirigent Anne Pääsuke (Toomkirik).

P, 19. detsember kl 11 IV advendi jumalateenistus armulauaga Teenivad vikaarõpetaja Kristel Engman ja Kalle Jätsa. Organist Lia Salumäe ja naiskoor „Kaasike“ juhatab Sirje Kaasik. **Kl 14** jõulukontsert. Arsise kellade ansambel Piletiga. (Toomkirik)..

E, 20. detsember kl 17 Ridala kooli jõulukontsert. Juhatab Anne Pääsuke (Toomkirik)

T, 21. detsember kl 19 Jõulukontsert. Jaan Tätte (Toomkirik).

R. 24. detsember kl 17 jõuluõhtu jumalateenistus. Teenivad piiskop Tiit Salumäe, õpetaja Kristo Hüdsi, Teno Ilves, toomkoor, dirigent Sirje Kaasik, organist Lia Salumäe. Lastenäidend Maria Straussi ja Sirje Jätsa juhendamisel. (Toomkirik). **Kl 22** jõuluöö missa. Teenivad piiskop Tiit Salumäe, Kalle Jätsa, organist Lia Salumäe. Solist Endrik Üksvärav (Toomkirik).

L, 25. detsember kl 11 I jõulupüha jumalateenistus armulauaga. Teenivad piiskop Tiit Salumäe, õpetaja Kristo Hüdsi ja Teno Ilves. Laulab segakoor, organist Lia Salumäe (Toomkirik). **Kl 16 kontsert-palvus Tiit Salumäe 70.** Esineb toomkoor ja Lehari Kausteli orkester (Toomkirik).

P, 26. detsember kl 11 II jõupüha jumalateenistus. Teenivad piiskop Tiit Salumäe ja Kalle Jätsa, organist Lia Salumäe (Toomkirik).

E, 27. detsember Kl 18 johannesepäeva kontsertpalvus. Kõnelevad linnapea Urmas Sukles ja piiskop Tiit Salumäe. Koguduse teenetemärgi üleandmine. Vaba sissepääs. (Toomkirik).

R, 31. detsember kl 9 Hommikupalvus Jaani kirikus. **Kl 17** vana-aasta jumalateenistus armulauaga. Teenivad piiskop Tiit Salumäe, Kalle Jätsa, segakoor ja organist Lia Salumäe (toomkirik). **Kl 23.15** Sylvester vigilia. Teenib piiskop Tiit Salumäe. Muusika Lea ja Lia Salumäe (Toomkirik).

KOGUDUSE JUHATUSE, EELK KIRIKUVALITSUSE JA KIRIKUKOGU OTSUSTEST.

EELK Haapsalu Püha Johannese koguduse juhatus koosolek toimus 7.11.2021 teamsi keskkonnas, kuna piiskop Tiit Salumäe koos toomkoori ansambliga oli Torontos ja sai haigestumiste ja piirangute tõttu tagasi lennata Eestisse alles 10. novembril.

Koguduse teeneteristi kandidaadiks esitas juhatus dirigent ja laulja Endrik Üksvärava. Endrik Üksvärav algatas Pühalepa Muusikafestivali 2012. Eesti Kultuuriministeerium andis talle noore kultuuritegelase stipendiumi. 2021.a. oli ta eesti-rootsi laulupeo kunstiline juht ja peadirigent.

EELK Konsistooriumi otsusega 23.11.2021 on praost Kaido Saak'i taotluse alusel pikendatud piiskop Tiit Salumäe ametiaega Haapsalu koguduse õpetajana kuni 25.12.2022.

Peapiiskop Urmas Viilma otsusega 24.11.2021 on õp Kristo Hüdsi avalduse alusel vabastatud Haapsalu koguduse abiõpetaja ülesannetest alates 28.11.2021 ja määratud EELK Konsistooriumi otsusega praost Kaido Saagi taotluse alusel Lääne praostkonna vikaarõpetajaks alates 28.11.2021.

EELK XXXI kirikukogu 1. istungil valiti assessoriteks Marko Tiitus, Ove Sander, Katrin-Helena Melder ja Anti Toplaan. Piiskoppidena kuuluvad kirikuvalitsusse piiskopid Joel Luhamets ja Tiit Salumäe. Kiriku juht ja ülemkarjane on Urmas Viilma.

„MINEVIK ON OLEVIK. TIIT SALUMÄE 70.“

Trükist on ilmunud mälestusteraamat “Minevik on olevik. Tiit Salumäe 70”. Teoses on Tiit Salumäe kaasteeliste ja pere liikmete meenutusi ning mälestusi kooskäidud ajast. Raamatus on kajastatud hetki 70 aasta pikkusest ajajärgust Eesti elus läbi inimeste mälestuste, meenutuste ja sündmuste. Haaratud on erinevaid paikkondi ning tegevusvaldkondi. Raamatus on ka Tiit Salumäe jutlusi, kõnesid, ettekandeid ja juhtkirju. Raamatu andis välja SA Ajaleht Eesti Kirik, materjali pani kokku ja toimetas pikaaegne endine peatoimetaja Sirje Semm.

Ajaloolises Haapsalu raekojas on avatud näitus Tiit Salumäe autasudest.

Raamatu väljaandmist toetasid: Kultuurkapitali Läänemaa Ekspertgrupp; EELK Haapsalu Püha Johannese kogudus; Haapsalu linn ja perekond Salumäe

Raamatut on võimalik osta toomkirikus ja koguduse kantseleis.

PALJU ÕNNE, PIISKOP TIIT SALUMÄE.

Teeme seda intervjuud ajal, mil Tiit Salumäe ja Haapsalu toomkoori rühm on Torontos koroonakarantiinis. Tiit koos vend Mardiga on eesti koguduse pastoraadis, abikaasa Lia ja koor karantiinihotellis. Alustame tervisest.

Kuidas on tervis ja kuidas isolatsiooni toime tuled?

Eks 70 aasta jooksul ole olnud igasugu aegu. On olnud aegu, mil kõik on juba justkui olnud; on olnud aegu, mil tundub, et kõik on möödas; on aegu, mil tunned, et käes on uued algused.

Praegune olukord on uus. Olen teisel pool maakera, piirangutes, ei saa suhelda. Tänu Jumalale, olud siin pastoraadis on täiesti talutavad. Ka ei tunne ma väga suuri haigussümptomeid. Pikemalt olles tekib väsimus ja tülpimus. Hakkasin siin Torontos meie reisi kroonikat pidama. Kuidas algas neljapäev, 21. oktoober. Kas võisin mõelda, mis meid ees ootab! Päeva juhtsõna oli ilus: „Maa peal tuntakse Sinu teed, Jumal, kõigi rahvaste seas Sinu päästet.“ (Ps 67:3) Sellega alustasime reisi, istusime lennukisse. Lendasime Varssavisse, sealt Torontosse. Sama kuupäeva õhtul jõudsime Torontosse, vend Mart Salumäe võttis meid vastu, saime majutuse pastoraadis kiriku kõrval.

Eriti pidulik oli pühapäev, 24. oktoober. Oli jumalateenistus, osalesid peapiiskop Urmas Viilma ja Kanada luterliku kiriku piiskop Michael John Pryse. Selle teenistusega võeti Toronto eesti luterlik kirik vastu Kanada luterliku kiriku osadusse. Laulis toomkoori rühm. Kaunis jumalateenistus oli. Siis ei osanud küll arvata, mida järgmised päevad toovad.

Kuidas suhtuda olukorda, mis ei ole kõige meeldivam?

Kõik on Jumala looming ja kõik on Tema käes – meie ei juhi oma elu. Võime ainult usaldada, et püha ingel meid hoiab ja saadab. Seda oleme ka siin tunda saanud.

Mida tähendab 70 aastaseks saamine? On see hea või halb aeg?

Ka selle kohta mul ju varasem kogemus puudub. Inimese elu kohta öeldakse, et meie elupäevi on 70 aastat, kui keegi on tugev jne. Päevad on nii, nagu nad on meile antud.

Eks 70 aasta jooksul ole igasugu läbielamisi olnud. Kõike on aastad endaga toonud. Olen tundnud suurt rõõmu ja olen pidanud endalt küsima, kuidas edasi ja kas edasi üldse saab.

Kuidas sa oma suurt sünnipäeva tähistad?

Loodan, et saan olla pereringis. On jumalateenistus – jõuluöö missa, mida loodan pühitseda koos kogudusega, vaadata tagasi aastatele, mida Jumal on andnud. Minu soov on sel päeval Jumalat tänada mulle antud päevade ja aastate eest.

Mis oleks parim sünnipäevakink?

Et saaksin olla kodus lähedaste ja perega.

Praegu ei ole kuigi rahulik aeg. Maailm on justkui lõhki, kõik on kõigiga tülis. Kuidas oma vaim terve hoida?

Mina ei ole emotsioonide inimene. Öeldakse, et inimene mõtleb, mida ütleb. Tihti on ka nii, et inimene ütleb seda, mida ta ei mõtle. Sellepärast ei pea emotsioonidele ja sõnadele liigset tähelepanu pöörama.

Piiblis näeme, kuidas jüngrid istusid Kristusega viimases õhtusöögilauas ja igaüks püüdis oma asja ajada. Kristuse mõte on aga rahu. *Shalom*, rahu, on väga tõsine ja rikka sisuga sõna. Mina ei võtaks kõike nii tuliselt.

Üks asi, milles tuleb ettevaatlik olla, on teiste inimeste süüdistamine. Olen seda ka mitmesuguste olude puhul ja vastuolude keskel öelnud. Minu arusaam jumalateenistusest on pihis Jumala ette minek ja pihis tunnistamine: mina, vaene patune inimene. Me ei lähe pihiks altari ette selleks, et öelda: vaata, mis tema tegi ja mis tema tegi; vaata, kui suured on tema eksimused. See ei ole meie kompetents, meie ei otsusta teiste inimeste üle.

Muusika ja laul on see, mis on mind saatnud. Muusika annab inimesele hingerahu ja selguse.

Soovin, et jätkuks laulurõõm, et oleksime kahe riigi kodanikud, kes laulavad siin ja teisel pool ajastu piire ning võime tunda, et oleme hoitud, mitte tuulte tõmmata. Kuigi me alati ise seda ei taju. Piibel õpetab, et Jumala ingel saadab meid igal pool, kus oleme. Saatis Iisraeli rahvast kõrberännkul ja teel koju. Seda tahan kõikidele soovida.

Pärast intervjuud läks Tiit Salumäe kirikusse. Istus oreli taha, millel on mänginud Roman Toi, ja mängis koraale. Võimsalt, vilunult ja pühendunult, mehiselt. Nagu elukutseline organist. See ilus etteaste on You Tube'is vaadata.

Vaata: Videopalvus EELK Toronto Peetri kirikus 7. novembril 2021 YouTube

Portree Aapo Pukk

MEELDEJÄÄV REIS KANADASSE.

Piiskop Tiit Salumäe külastas koos Haapsalu koguduse laulurühmaga Toronto Peetri kogudust, mida teenib tema vend, Mart Salumäe. Pikk reis algas 21. oktoobril 2021. Eellugu on aga palju pikem, kuna koroonaviiruse tõttu oli reisi juba kauem planeeritud, kuid olude sunnil aasta võrra edasi lükatud.

Reis ajastati oktoobri lõppu, kuna pühapäeval, 24. oktoobril oli Toronto Peetri kirikus pidulik missa, millega tähistati EELK Toronto Peetri koguduse vastuvõtmist Kanada Evangeelse Luterliku kiriku osadusse, mida toimetab ELCIC Idapiirkonna piiskop Michael J. Pryse. Teenisid peapiiskop Urmas Viilma, piiskop Tiit Salumäe, praost Mart Salumäe ja õpetaja Kalle Kadakas. Laulis EELK Haapsalu Püha Johannese koguduse toomkoori ansambel Lia Salumäe ja Sirje Kaasiku juhatusel. Organistid olid Marta Kivik ja dr. Hanne Becker. Teenistus oli pidulik. Koroonapiirangute tõttu kandsid kõik kirikulised kaitsemaske ning koor laulis visiiridega ja seisis kaitsebarjääri taga. Koroonaviirusesse ja selle tõkestamisele suhtuti täie tõsidusega. See teenistus oligi esimene avalik jumalateenistus üle hulga aja, kuna piirangud Kanadas olid olnud palju rangemad ja pikemaajalisemad, kui meil Eestis.

Meie vastuvõtjad Mart Salumäe ning õed Tiina ja Leena Liivet korraldasid meile huvitava programmi, ning lisaks kahele jumalateenistusele, jõudsimme tutvuda ka põgusalt Toronto linnaga ja nägime ülikoolilinnakut, mis oli justkui roheline oas keset pilvelõhkujaid. Käisime ka hiinalinnas, kus oli rahvast nii tihedalt, et ka tänaval kanti maske, linnapilt seal oli väga kirev. Reklaame ja silte oli nii palju, et võttis silme ees kirjuks. Külastasime ka kuulsat akvaariumi, mis oli muljetavaldav veemaailm. Ja unustamatu oli Niagara juga. Paraku oli küll ilm sel päeval sombune ja vihmae, kuid kosk ja selle müha olid võimsad.

Niagara kose külastuspäeva lõpetas ilus õhtune kontsertjumalateenistus koos väliseestlastega Hamiltoni kirikus. Ka nendele oli meie laul ja külaskäik suur rõõm, kuna ka seal oli olnud pikk koroonavaikus.

Enne plaanitud kodusõitu tegime koroonatestid ja meile kõigile ootamatult said mõned meist positiivse testitulemuse, ehkki tervise üle polnud kaebusi veel kellelgi. Polnud parata. Need, kes olid positiivsed, tegid oma reisiplaanid ümber, et jääda karantiini. Kodudesse, kus nad resi ajal olid peatunud. Kodune karantiin ei tundunud väga hirmutav. Ehkki meil oli olnud kogu reisu vältel lõbus olemine, olid meeleolud nüüd tõsisemad. Planeeritud tagasilennupäev oli käes, 29. oktoober. Elu läheb edasi ja meil oli põhjust rõõmustada ja õnnitleda meie koolijuhti Liat sünnipäeva puhul. Sünnipäev lõppes aga teravamate elamustega. Ka ülejäänud gruppi tabas lennujaamas ebameeldiv uudis, lennule meid ei lubatud ja peatati hirmustavalt suurte jõududega. Kohalik terviseamet oli otsustanud meid rahvatervise huvides isoleerida ning meid sõidutati läbi öise Toronto hoopis koroonakarantiinihotelli, kus me olime sunnitud olema kümme päeva. Olime mugavas Radisson Blue hotellis. Hotellitoa aknast avanes vaade Toronto teletorni ja pilvelõhkujatele. Kolm korda päevas koputati uksele, ja ukse taga oli toidupakk. Eriliseks tegi olemise see, et me olime üksteisest täielikult eraldatud, üksinda tubades. Kogu omavaheline suhtlus käis mobiiltelefonidega interneti vahendusel, õnneks oli hotellis tasuta internetilevi ning me saime oma rõõme ja muresid ja infot üksteisega jagada. Igas päevas oli ka suhkrutükk, nimelt saime olla 20 minutit värskes õhus, viienda korruse katuseterrassil ja imetleda kaunist vaadet Ontario järvele. Reeglid olid karmid. Ka õues kandsime maske ja hoidsime vahet. Meid testiti karantiini jooksul mitu korda ja kahjuks ka positiivsete rivi täienes. Terviseamet intervjueris meid telefonitsi iga päev ja uuris tervise ja kaebuste üle. Olime hästi hoitud. Meie grupi ja terviseameti ametnike suhtlust vahendas ja korraldas väliseestlasest arst Talvi Maimets, kes oli meile väga väga suureks abiks. Saime kõik õppetunni koroonaviiruse ohtlikkusest ja tõsidusest ning põhjalikult üksinduses oma mõtteid korrastada.

Kui olime taas vabaks saanud ja ohutuks tunnistatud, siis vallutasime veel enne kojuõitu ka Toronto teletorni, kust avanes imeline vaade. Kõige pikemat aega uurisime aga teletorni kõrgustest oma karantiinihotelli ehk kodu ja seda, mida me hotelliaknast kõik need päevad näinud olime. Maailmapilt sai selgemaks.

Ehkki me sattusime Torontos koroonakoldesse, oli Jumal meiega ja õnnistas ja hoidis meid. Keegi meist ei haigestunud nii tõsiselt, et oleks vajanud haiglaravi. Saime tõestust, et vaktsiinid siiski leevendavad haiguse kulgu.

Tagasiteele asusime kõik koos 10. novembril. Kõik olime terved ja rõõmsad. Ja uute kogemuste võrra rikkamad ning veelgi ühtsemad kui me olime olnud enne reisile minekut. Olime saanud olla üksteisele toeks ja abiks.

Oleme südamest tänulikud Jumalale hoidmise eest ning kõigile meie vastuvõtjatele, kes korraldasid meile kauni ja meeldejääva reisi.

Lydia Kalda
Toomkoori laulja

LÄÄNE PRAOSTKONNA AASTAKIRI. SCRITA 2021.

Trükist on ilmunud Lääne praostkonna traditsiooniline aastaraamat Scripta 2021, mis võtab 24 leheküljel kokku praostkonna koguduste olulisemad sündmused, aga käsitleb ka üldisemaid teemasid. Scriptale annab ülevaate käesoleval aastal toimunud Missio päevadest pikemas artiklis „Missio taotles koguduseelu uuendamist ja hoolivuse kasvu ühiskonnas.“ Scriptas on peapiiskop Urmas Viilma ja praost Kaido Saaki tervitus. Jõulutervituses kirjutab piiskop Tiit Salumäe: „Kirjutan selle aasta advendi- ja jõulutervitust teistes oludes kui olen varem seda teinud. Nimelt oleme juba 21.

oktoobrist Torontos ja tagasi lennata loodame 10. novembril. Meie koju pöördumise osas tehakse pingutusi, aga elame päev korraga. Torontos oleme koos peapiiskopi Urmas Viilma pere, minu pere mitmed liikmed ja Haapsalu toomkoori laulurühma pere. Meid võõrustab suure armastusega armas vend Mart ja Toronto Peetri kogudus. ---

Meil on paljude probleemide keskel ka veelgi üks mure – meil ei ole aega, sest kogu aeg on kiire. Kas me tahame teha liiga palju ega oska õieti aega planeerida? Rapsimine ja kiirustamine aga kulutavad meid ja tekib oht teha vigu. Niisugune elu toob kaasa tarbetu stressi ja läbipõlemise. ---

Tänapäeval, nii nagu muistegi, vajame valgust, soojust ja armastust. Kajagu jõulukellade helin ka nendele, kellel on muret, kurbust, lootusetust ja leina. Soovin ja palun kõikidele vendadele-õdedele, ametivendadele ja ametiõdedele igale perele, kogudusele ja kodusse imelist jõuluvalgust ja armu, et me võiksime olla ürgse jõuluvalguse kandjad.

Scripta vahelehelts leiab praostkonna kõigi koguduste jõuluaja sündmused: kontserdid, kokkusaamised ja jumalateenistused. Scriptat levitatakse koguduste kaudu, neid saab ka jumalateenistuse ajal praostkonna kirikuist.

Lääne praostkonnas on 16 kogudust, neist Märjamaa jääb Rapla maakonda, Varbla ja Mihkli Pärnu maakonda.

Tiit Salumäe

SAAME TUTTAVAKS: MIHKEL SIMS.

Mihkel Sims on 27-aastane Haapsalus üles kasvanud tegus noormees, kes 2015. aastal meie koguduses ristiti ja konfirmeeriti. Selle otsuseni viisid teda põhjalikud otsingud ja kutse, mida ta kuulis, aga kohe ei mõistnud.

Suure osa Mihkli elust ei tähendanud usk ja kirik talle midagi. Need olid kauged ja võõrad asjad, millest kodus ei räägitud. Esimene huvi asja vastu tekkis siis, kui Mihkel lapsena kuulis, et Ridala baptistikoguduse palvemaja ehitamisel oli abiks olnud tema vanaisa, kelle kingitud maatükile palvemaja kerkis. Vanaisa talu asub tänini sealsamas, teisel pool põldu. See teadmine oli justkui seeme, mis kukkus mulda, et aastaid hiljem tärnata.

Paar korda käis Mihkel lapsena pühapäevakoolis. Talle meeldisid lood, kus usk on kedagi aidanud. Aga muusikakooli ja spordi kõrvalt selleks poisil aega ja tahtmist ei jätkunud ning asi jäi sinnapaika. Tühi koht hinges ootas täitmist

2013 lõpetas Mihkel viimase lennu liikmena Haapsalu Gümnaasiumi ja asus õppima kodust eemal, Tallinna Tehnikakõrgkoolis. Ta tundis, et ta ellu oli tekkinud auk, mida tuli kuidagi täita. Uues olukorras tunnetas noormees, et ka hingel on isu midagi õppida, midagi otsida ja leida. „Olin sellele tegelikult ka varem mõelnud, aga see tundus mulle silmakirjalik,“ tunnistab ta. Kui elus olid vahepeal rasked ajad, oli ta hakanud salaja palvetama. Õige tee otsimine käis läbi eluraskuste.

Olles mõni aasta osalenud Tallinna koguduste noorteüritustel, otsustas Mihkel tulla Haapsallu leerikooli. „Tahtsin aru saada, mis on usk. Mu uudishimu oli suur,“ meenutab Mihkel ja lisab, et käis uurimas ka teiste konfessioonide kohta. „Kõige rohkem meeldisid mulle siiski luteri kiriku selgitused.“ Kogu selle tee käis ta teadlikult läbi üksi, ei kutsunud kaasa ühtegi pereliiget ega sõpra. Mihkel uuris ja kaalutles, enne kui otsuse langetas. 2015. aastal toimusid ristimine ja konfirmatsioon. Möödunud aastal ristiti ka Mihkli tütar, kes sai septembris aastaseks. Oma elukaaslast Mihkel tagant ei kiirusta: „Kui ta seda soovib, siis leiab ta selleks oma aja.“

Mihkel on õppinud elektriinseneriks ja lõpetanud EBS-i (*Estonian Business School*) magistriõppe rahvusvahelise ärijuhtimise alal. Viimased viis aastat on ta juhtinud enda ettevõtet tööstus- ja majandusharus. Töö kõrvalt jääb aega ka kodus koos väikse, kuid armsa perega olemiseks. Mihkel naudib seda, et saab praegu pühenduda ainult ühele lapsele. Tal endal on üks vanem ja kolm nooremat õde-venda. Kuigi suurpere lapse eluga kaasnesid nii mõnedki väljakutsed, leiab Mihkel, et tal oli õnn elada kogu perega ühe katuse all.

Usk on abiks ja suunajaks

Lapsepõlvest on Mihkel kaasa võtnud teadmise, et on oluline hoida sidet oma pere ja sugulastega. Igasuviselt käidi perega kuskil Eestis reisil: „Nägime Eestimaad ja külastasime sugulasi, keda oli nii Narvas kui Hiiumaal.“ Tänapäevaks neist paljusid enam ei ole. Mihkel soovib ka oma lapsele, et ta saaks võimalikult palju sugulasi tundma õppida. Eriti oluliseks on muutunud suhtlemine ja märkamine praeguses pandeemia-kontekstis: „Suhtlen sugulastega nii palju kui võimalik, näitan vanavanematele oma last ja üritan kontakti hoida. Muidugi kaitsen ennast ja seeläbi ka oma lähedasi.“

Energiat kõigiks oma tegemisteks ammutab Mihkel jõusaalist. „Seal tunnen end kodus,“ väidab ta nähtava rahuloluga. Samas võib tulla ette ka nädalaid, kus füüsiline trenn jääb tahaplaanile ning Mihkel tegeleb rohkem oma vaimuga, loeb raamatuid ja otsib vastuseid. Talle meeldib võrrelda loetut enda kogemustega. Mingi hetk algab jälle füüsiline periood. „Oluline on, et tunnen end mõlemas faasis hästi,“ kinnitab noormees.

Usk on Mihklile elus abiks ja suunajaks. Haapsalu kogudust tahaks ta ajapikku paremini tundma õppida. Toreda võimalusena tuli kutse koguduse nõukogusse, kuid soov panustada aktiivsemalt kogudusetöösse on veel rahuldamata.

Palve, jõusaal ja jõululõuna.

Advendi- ja jõuluajalt ootab Mihkel eelkõige rahu ja vaikust: „Selleks ajaks peavad olema aasta kokkuvõtted tehtud.“ Lapsepõlvest on tal meeles ema peidetud kingituste otsimine, salvide lugemine ja jõulutoit. Iga-aastaselt kuulus jõululaupäeva juurde jõululõuna sugulaste juures Ridalas. Sealgi jagati kingitusi ja loeti jõulusalme. Kui lapseeast mäletab Mihkel, et väheste võimaluste tõttu oli tal raske teistele kinke teha, siis nüüd ei ole kingi materiaalne väärtus tema jaoks enam oluline: „Kingin seda, mis minu silmis teisele sobib. Võib minna ka nii, et kingisaaja hakkab kingitust hindama alles millalgi hiljem.“

Mihkli isiklikuks traditsiooniks on saanud jõuluhommiku alustamine palvega. Järgmine oluline komponent on jõusaal. „See lihtsalt peab olema, muidu tunnen, et midagi on puudu,“ väidab jõutreeningu harrastaja. Kella 14-ks on vaja jõuda Ridalasse jõululõunale. Siis saab ta õdede-vendadega kokku ema-isa juures Haapsalus. Külastamist ootab ka elukaaslase pere Pärnus. „Peame leidma võimaluse, kuidas mõlema pere traditsioonid ja oma soovid ühildada,“ nendib Mihkel. Õhtuks tahab ta jõuda iga hinna eest jälle Tallinnasse, et ärgata 25. detsembril kodus enda voodis. Esimene jõulupüha on Mihkli jaoks vaikne ja rahulik päev. Siis on aega teha ise jõulupraadi: „Jõulusöök on mulle oluline – peavad olema verivorstid, sealiha ja kapsas.“ Jõulukirikus käib ta mõnikord Tallinnas, mõnikord Haapsalus. „Tahan kindlasti minna ka mõnele jõulukontserdile,“ räägib Mihkel oma plaanidest. Jääb vaid loota, et jõuludel ikka lund ka sajab.

Küsis Maria Strauss

ANNE LUGEMISELAMUS: SCOTT H. HENDRIX „MARTIN LUTHER. REFORMATSIOON JA TEMA VISIOON (2018), 2. OSA.

On endiselt suur ja raske ülesanne kirjutada kokkuvõtet suurejooneliselt mahukast Martin Lutheri biograafiast, seekord II osast. See hõlmab ajaperioodi 1522-1546 ja kannab alapealkirja „Visiooni poole“. Sellest kullaterade mõõtu sisutihedast teosest on väga raske välja valida olulist, sest kõik tundub tähtis ja oluline. Mõtisklemist väärivaid Lutheri ajastu inimesi ja aega iseloomustav. Eriti meile (ja mulle) kui luterlastele, kes me igal pühapäeval missal osaleme ja armulaua käime: et mismoodi see reformatsioon ikkagi sündis, kõik see, millesse me usume. Kahjuks ei suuda minu artikkel kogu reformatsiooni kulgu avada, vaid toob ainult põnevamaid katkeid lugejateni.

Reformatsiooni peatükk algab tsitaadiga, mis minu meelest iseloomustab kogu seda segadust, mis sellega kaasnes: „Häda kõigile õpetajaile ja raamatukirjutajaile, kes lähevad liiga kaugele ja purskavad välja kõik, mis sülg suhu toob... Nad ei mõtle sellele, et kurat piirab neid, lastes tuliseid mürginooli, parimaid Pühakirjaga kaunistatud mõtteid... Sestap ei aita ükski manitsus, hoiatus ega ähvardus. Kurat on tuhande kunsti meister.”

Lutheri Wartburgis viibimise ajal algas Wittenbergis reformatsioon. Scott Hendrixi sõnul ei käinud see mingi üldise plaani järgi, vaid hooti ja hüplikult. Selle kulgu tähistasid vaidlused, meeleavaldused, ülejooksused, sammud edasi ja tagasi. Wittenbergis ja paljudes teistes kohtades ei näinud reformatsioon kuigi kena välja ja tulemus ei meeldinud isegi mitte Lutherile. Võin juurde lisada veresauna ja talurahvasõja, kõige esteetiliselt kauni hävitamise kirikutes jne. Lutheri meelest mõtles „tuhande kunsti meister” kurat pidevalt välja viise, kuidas tema tööd õõnestada. Eriti meeldib mulle, kuidas ta kuradit iseloomustab.

Wittenbergis juhtisid reforme Lutheri kolleegid Philipp Melanchton ja Andreas Karlstadt, too oli ka esimene, kes astus samme religiooni muutmiseks. Kui kolm piirkonna preestrit tsölibaadivannet rikkudes abiellusid, toetas Karlstadt neid.

1520. aastal loobus Luther keskaegsest ideest, et missa on Kristuse ohvrisurma viimistletud taasesitus, kinnitades, et Piibli kirjeldused viimasest õhtusöömaajast kujutavad seda testamendina, see tähendab Kristuse surmaeelse töötusena oma jüngritele. Töötus seisnes kõigi pattude andestamises kõigile, kes võtavad leiva ja veini kujul vastu Kristuse ihu ja vere. Ka Karlstadti silmis oli hiliskeskaegne komme ilmikutele mitte veini anda Jeesuse kavatsusega vastuolus ning 1521 juulis kuulutas ta, et on patt mitte pakkuda kõigile kristlastele nii leiba kui ka veini. Uues vormis missa rõhk oli evangeeliumi jutlustamisel, kõigile leiva ja veini pakkumisel ning Jeesuse viimasel õhtusöömaajal, sakramendi seadmissõnade esitamisel saksa keeles. Enamikule lossikiriku preestritest uus kord aga ei meeldinud ja nende vastuseis sundis tegutsema kuuvürst Friedrichit, kes ei soovinud mingeid lahkkelisid. Järgnes sõnasõda piiskoppide ja professorite vahel.

1522. aastal selgitas Luther päris karmilt, kuidas preestrite ainuvõim leiba ja veini Kristuse ihuks ja vereks muuta tekitab klerikalismi (kirikus vaimulike juhtivat osa taotlev ideoloogiline poliitiline suund), millele Rooma rajab oma jõukuse ja autoriteedi: „Arvan, et kui missa on võidetud, siis võidame kõik paavstliku. Sest missale toetub justkui kaljule terve paavstlus oma kloostrite, piiskopkondade, kolleegiumide, altarite, ametite ja õpetuste, aga ka kogu oma kõhuga. See kõik peab langema, kui langeb nende pühadust teotav, järelejätmise missa.”

1522 ilmusid postillid – need polnud mitte esitamisvalmis jutlused, vaid juhtnöörid kirikukalendris ette antud epistlite ja evangeeliumi lugemiseks. Esimene, advendiaega ja jõule kattev osa oli nii populaarne, et selle tiraaž müüdi kohe läbi. Kaks aastat hiljem lõpetas Luther postillid jõuluajale järgneva Kristuse ilmumisaaja kohta. 1524. aasta märtsi keskpaigaks valmis materjal viienda kolmekuningapäeva järgse pühapäeva jaoks ja Luther saatis käsikirja Cranachi apteegi taga asunud trükikotta. Enne trükilao valmimist käsikiri aga varastati ja trükiti mujal.

1522. avaldas Luther ka „Väikese palveraamatu”, mis osutus üheks menukaimaks katseks usklike ümber harida. See oli mõeldud vastumürgina kahjule, mida olid tekitanud keskaegsed palvekäsiraamatud, kus soovitati sääraseid meelepidamise abivahendeid nagu roosikrants ja palvete mehaaniline kordamine. Luther ei hoidnud eessõnas pahameelt vaka all: „Paljude väga kahjulike

õpetuste ja raamatute seas, mis kristlasi peibutavad ja petavad ning loendamatuid vääruskumusi põhjustavad, ei pea ma pisimaiks palveraamatuid, kust jõuab paljudeni pihtimiste ja pattude loendamine, mis on ebakristlik narrus Jumala ja tema pühade poole palvetamiseks; lisaks on need täis ülespuhutud indulgentsilubadusi ja uhkeid punaseid pealkirju. Ühel on nimeks „Hinge aiake”, teisel „Hinge paradiis” ja nõnda edasi – need kõik vajavad tõsist, korralikku reformatsiooni või lausa hävitamist.” Seejärel pakkus ta välja oma palvetamisjuhendi, kinnitades, et igas olukorras piisab Meie Isa palvest ja et sõnaohtrusest olulisem on kogu südamest Jumala poole pöörduda.

Kaks aastat hiljem andis ta ühele Austria aadlikule surnud abikaasa eest palvetamiseks üksikasjalist ja üllatavat nõu. Luther käskis tal mitte enam maksta preestreile, kes naise hinge eest igapäevaseid vigiiliaid ja missasid peavad, nimetades neid „uskmatuteks tegudeks”. Selle asemel: „Piisab, kui teie kõrgeausus tõsimeeli korra või kaks tema eest palvetab, mis Jumal meile on lubanud: mida te palute, uskudes, et te seda saate, seda te kindlasti saategi (Lk 11:9-10). Kui aga keegi muudkui palub sedasama, siis on see märk, et ta ei usu ja tema uskmatu palve ainult ärritab Jumalat... On tõsi, et tuleb pidevalt palvetada, kuid alati uskudes ning kindlasti teades, et meid kuuldakse, muidu läheb palve raisku.”

Evangeelne või luterlik jumalateenistus pidi Lutheri ettekujutuses olema mitteametlik ja spontaanne, nii et reegleid ei kehtestata ülaltpoolt, vaid nii palju, kui neid üldse vaja läheb, sünnivad need ühisest kogemusest. Kui evangeelset palvet juhivad armastus, palve ja Jumala sõna, siis ei piirdu religioon kirikus käimisega, vaid imbub ka igapäevaellu, kus õigluse otsimine ja armastuse üles näitamine on sama religioossed teod kui palve, Piibli lugemine, jutluste pidamine ja kuulamine ning sakramentide vastu võtmine. Raamatu autori meelest meenutab see mungaelu ühispalve ja ühistöö ideaali, milles on kõrvale jäetud tsölibaat ja täiuslikkuse nõue, ning mis on kohandatud kõigile „tõsistele kristlastele” väljaspool kloostreid. Luther oli kloostrist lahkunud, kuid klooster ei lahkunud temast kunagi. Luther teatas, et kuni aegade lõpuni ei pea ta enam ühtki eramissat. Need käisid vastu Jeesuse kavatsustele ja Luther väitis, et komme preestreile eramissade eest maksta teeb missast kauba.

Mind kõnetas ses raamatus üks Lutheri seisukoht, mille ma ka ära toon. Olgu see meilegi lohutuseks. Luther leidis, et eriti just kannatajale ei saa miski rohkem tröösti pakkuda kui teadmine, et Jumala tahe valitseb kõike, nii head kui ka halba. Ent Jumal ei sunni inimesi vastutahtsi tegutsema ning kindlasti ei tee Ta seda ka siis, kui nad on vastu võtnud Vaimu ja Jumala armu: „Kui Jumal meis toimib, tahab ja tegutseb tahe, mida Jumala Vaim on leebelt sosistades muutnud, taas meeleldi, puhtalt loomulikust kalduvusest ja omal soovil ning sundimata, nõnda et ükski vastuseis ei saa teda teistsuguseks muuta; pörguväravadki ei suuda teda võita ega sundida, sest ta liigub üha edasi, meeleldi head tahtes ja armastades, just nagu ta enne meeleldi tahtis ja armastas kurja. Siin pole mingit vabadust ega vaba tahet pöörduda ega tahta midagi muud, kuni inimeses püsivad Jumala Vaim ja arm.”

Lugeja peab kindlasti enda jaoks avastama reformatsiooni tähtsuse ja Lutheri kui silmapaistva isiku. Eredalt särava tähe indulgentside ja segaduste ajal. Selles tekstis kõlab ka palju Lutheri enda sõnu, mis mind raamatus kõnetasid ja ma loodan, et see jõuab ka lugejateni.

Anne Vooremaa

KÕIKJALT KOSTAB SU KÕNE.

„Lahutus on arvatavasti sama vana kui abielu.

Kuigi tundub, et abielu on siiski mõned nädalad vanem.“ Voltaire.

„Nad [variserid] ütlesid talle: „Mispärast siis Mooses on käskinud anda lahutustunnistuse, kui tahetakse naist minema ajada?“ – Jeesus vastas neile: „Teie kõva südame pärast lubas Mooses teid oma naist minema ajada, algul aga ei olnud see nõnda.“ Mt 19:7-8.

Voltaire oli 18. sajandil elanud prantsuse filosoof, kirjanik, ajaloolane ja üks Euroopa valgustusaja suurkujudest, kuulus oma teravmeelsuse ja vaimukuse poolest. Tuntuks sai ta näitekirjaniku ja poeedina, ta on kirjutanud ka epigramme, pilkekirju, ajalooramatuid jm. Tema tuntuimad teosed on „Candide“, „Zadig“ ja „Filosoofiline sõnaraamat“. Voltaire oli tuntud ka John Locke'i ja Isaac Newtoni vaadete populariseerijana, ta oli Preisi kuninga Friedrich II õpetaja.

Voltaire seisis usulise sallivuse ja mõttevabaduse eest ühiskonnas ning oli kriitiline katoliku kiriku piiramatu võimu suhtes. 10-17 eluaastani õppis ta jesuiitide kolleegiumis, kus kirjutas juba 12-aastasena luuletusi ja oma esimese tragöödia. Õpingud kolleegiumis andsid laiaulatuslikud teadmised, kuid Voltaire põlastas sealt saadud haridust. Ühe prantsuse vaimuliku mõjul kujunes tal deistlik arusaam Jumalast (Jumal ei sekku pärast loomist enam maailma ajalukku).

Voltaire ei otsinud kindlat teenistust, vaid lasi end mõnel daamil või sõbral ülal pidada. Ta nautis elu, kuid siiski hoidus kõrgseltskonna lodevast elustiilist. Tal oli kombeks juua 72 väikest rokokootassi kohvi päevas. Oma mässumeelsuse ja riigivõimude kritiseerimise tõttu viibis ta noore mehena Bastille' vanglas. 51-aastaselt määrati Voltaire kuninglikuks ajalookirjutajaks. Ta elas mõttetera järgi: „Noorena tuleb armastada nagu pöörane, vanana tuleb töötada nagu kurat“.

Voltaire suri vähki 84-aastasena. Kuna ta oli kiriku suhtes olnud ülikriitiline, keeldusid Pariisi vaimulikud kristlikku matust läbi viimast. Tema vaenlased rääkisid, et surivoodil Voltaire kahetses ja võttis katoliku preestrilt vastu viimse võidmise või et ta suri ihu ja hinge piinades. Samas Voltaire'i poolehoidjad rääkisid tema trotsist kuni viimse hingetõmbeni: Kui preester olevat õhutanud teda Saatanast lahti ütlema, vastanud ta: "Praegu pole sobiv aeg endale uute vaenlaste soetamiseks."

PIIBLIVIKTORIIN.

1. Kristus on andnud oma järgijatele ülesande: kuulutada evangeeliumi ehk rõõmusõnumit Temast ja Tema toodud päästest. Uues Testamendis kuulutavad 2 sündmuse puhul evangeeliumi ka inglid. Mis sündmused need on?
2. Nimi „Jeesus“ (heebreapäraselt *Yeshua*) tähendab „Jahve on päästmine“. Jeesuse nagu paljude muudegi piiblitegelaste nimi pidi iseloomustama Tema eluülesannet. Kuidas teadsid Jeesuse maised vanemad panna Talle sellise nime?
3. Uue Testamendi 4-st evangeeliumist – Matteuse, Markuse, Luuka, Johannese – räägitakse Jeesuse sünniloost vaid kahes. Millistes?
4. Prohvet Jesaja kuulutas ligi 800 aastat eKr ette Jeesuse sündi ning nimetas Teda Immaanueliks. Mis tähendus on nimel „Immaanuel“?
5. Jeesus oli juudi rahvale töötatud Messias, kes pidi Jumala äravalitud rahva päästma nende vaenlaste käest. Sõna „Messias“ (heebreapäraselt *Mašiah*) tähendab „võitu, salvitu“ – see oli algselt Vana Testamendi kuningate ja ülempreestrite tiitel, keda Jumal ise ametisse õnnistades võidis Püha Vaimuga. Milline on kreekakeelne vaste tiitlile „Messias“, mida kasutatakse Uues Testamendis ja kuidas see kõlab eesti keeles?

1. Jeesuse sünd ja surnuist ülestõusmine (Lk 2:10-11; Mt 28:6; Mk 16:6; Lk 24:6).

2. Ingli ettekuulutuse järgi (Mt 1:21; Lk 1:31).

3. Matteuse ja Luuka evangeeliumis.

4. Jumal on meiega (Mt 1:23).

5. Kristus, kreekapäraselt *Christos* (Jh 4:25).

KA NII VÕIB JUHTUDA.

"Ma ei saa aru, miks ma pean neid kirikumakse maksma," ütleb küllamees teisele. "Preester räägib ju, et armas Jumal KINKIS meile oma Poja."

"Seda küll," vastab teine, "kuid sa unustad vahendustasu!"

JUHTSALM, MÕTISKLUS JA PALVE.

**Võidelge, et minna sisse kitsast uksest,
sest paljud, ma ütlen teile, püüavad minna, aga ei suuda!“ (Lk 13:24)**

Jeesus kutsub selles juhtsalmis meid üles võitlema, et sisse minna kitsast uksest – sealt sisse minek pole kerge, sest paljud püüavad, aga ei suuda. „Aga miks?“ tekib otsekohe küsimus. Jeesus ise kutsub

meid kitsale teele kitsa ukse kaudu, miks Ta siis ei aita neid, kes püüavad minna? Miks Ta ei anna oma järgijatele jõudu teha Tema tahtmist?

Tundub, et rõhk on üleskutsel „Võidelge!“. Paljud püüavad küll kitsast uksest sisse minna, kuid ei ole nõus võitlema oma patu ja kurjusega, sest see on väga raske ja vaevaline ja ebameeldiv ja põhjustab valu. Kuid ilma võitlemata me sisse minna ei suuda, sest just meie omaenese kurjus ja patt saabki takistuseks Jumala tahte kohase elu elamisel. Kitsal teel käimine tähendab pidevat võitlust kurjuse vastu iseendas ja kes ei võitle, see jumalariiki ei pääse. Niimoodi on seda salmi üldiselt mõistatud ja ilmselt Jeesus seda ka niimoodi mõtles.

Hakkame siis aga võitlema, mis saab olla lihtsam! Siiski peame esmalt Jeesuselt endalt õppima, mida Tema selle võitlemisega silmas pidas. Ilmselt püüdleb suurem osa inimestest headuse ning kõige tõeliselt väärtusliku poole. Enamus inimestest võitlebki ühel või teisel moel oma vigade, puuduste ja pattudega. Kuid üpris kurb on põhjus, miks nad seda teevad: selle võitluse eesmärgiks on kaasinimeste „armastuse“ ära teenimine. Paraku ongi nii, et langenud inimsugu loob ühiskonna, kus ei hinnata inimest ennast, vaid seda, mis tal on või mida temalt võib saada. Kellelt veel või enam midagi saada ei ole (loode, dementne vanur, raske puudega inimene), sellelt võib võtta ka elamise õiguse, seda kas sõna otseses või kaudses mõttes. Iga inimene tahab ellu jääda, iga inimene tahab olla väärtustatud, hinnatud ja armastatud – kõik need soovid on Jumalast. Ja inimene võitlebki sellega endas, mida ühiskond taunib, et ära teenida lugupidamist ja armastust. Vahel võib selline võitlus muutuda lausa psüühikahäireks, kui laps püüab oma tubliduse ja saavutustega ära teenida ema ja isa armastust. Sest omaenda lapsigi hindame sageli selle järgi, mis neil on ja mida nad saavutavad, mitte selle pärast, kes nad on ja et nad üldse olemas on.

Jeesus peab aga silmas suhtumist, kus inimene ei püüa oma võitlusega midagi ära teenida: ta teab, on kindlalt veendunud, et teda armastatakse ja hinnatakse, et ta on tohutult väärtuslik, sest Jumala Poeg ise on surnud tema pärast. Ainult see, kes ise ennast nii kõrgelt hindab ja armastab, suudab ja tahab armastada teisi. Nüüd võitleb inimene oma patuga põhjusel, et see ei takistaks tal endal oma kaasinimesi ja Jumalat armastamast. Ta ei taha, et tema vigade, puuduste ja pattude tõttu võiks keegi haiget saada, ta ei taha, et keegi tunneks end tema vale käitumise või valede hoiakute tõttu väärtusetu või alandatuna.

Vahel on kaasinimeste löödud haavad niivõrd sügavad, et isegi kõik Jumala lapsed ei suuda uskuda, et Jeesus armastab neid nende endi pärast. Advendiajal oleme kutsutud iseenda sisse vaatama ja meelt parandama, see ongi Issanda kutse ja innustus alustada või taas alustada võitlust omaenese kurjusega. Kuid mõnigi vapper usuvõitleja võib teha seda selleks, et ära teenida Jumala tingimusteta armastust, mis juba enne maailma rajamist talle kuulus. Meil kõigil on kalduvus tõlgendada „Jumalale lähemale jõudmist“ kogemusena, et siis „tunneme“ rohkem või paremini, et Jumal meid tõepoolest armastab. Püüame kinnitada nii iseendale kui oma usukaaslastele, küll ka sõnadega, kuid esmajoones tegudega meie ühist usku: mitte ükski inimene pole mõnest teisest ei rohkem ega vähem väärt. Ning Jumala täiuslikust armastusest ei ole võimalik midagi ära võtta ega saa sellele ka midagi juurde panna. Jumal ei saa meid vähem armastada, kui Ta juba armastab, ega ka rohkem, sest Tema armastus on piiritu. Jeesus sündis inimesena, et tuua meile see sõnum ja aidata meil seda uskuda.

**Meie hea Isa taevas!
Me täname Sind,
et Sa saatsid meile oma Poja,
kes on Jumal Jumalast,
valgus valgusest!
Kui Sina ei oleks saatnud oma Poega
meie pärast kannatama ja surema,
vaid mõne oma teenri või orja,
siis ei suudaks me uskuda Sinu armastust!
Tänu Sulle, Isa, Jeesuse eest!
Tänu Sulle, Jeesus, Sinu armastuse eest!**

Karin Teder

SÜNNIPÄEVAD DETSEMBRIS.

1. dets	Olavi Tutt	
2. dets	Relika Aviste	
	Mare Lohu	
3. dets	Varje Võrklaev	
5. dets	Alma Leppik	100
	Viia Birnbaum	78
	Lea Kiis	
6. dets	Liisa Raag	
9. dets	Kaido Kliss	
11. dets	Kairi Altoja	
12. dets	Elise Sarapuu	93
	Karin Julge	
	Hedi Laadi	35
13. dets	Krista Leppiko	
	Hanna Stina Lepmets	30
14. dets	Erna Virro	88
	Kairit Martson	
15. dets	Marge Kivi	
	Kristo Hüdsi	
16. dets	Magda Kүүnarpuu	91
17. dets	Arvi Sinisaar	79
	Luule Sinisaar	84
18. dets	Mona Kase	
19. dets	Leili Kirs	79
	Agata Grett Järvsaar	
23. dets	Liilia Šipulin	
	Kadi Saviir	
	Hants Sablin	
	Keitlin Viita	15
24. dets	Mariliis Olenko	40
25. dets	Tiit Salumäe	70
	Liis-Marii Järve	
28. dets	Jüri Salumäe	
	Liina Gontmacher	
29. dets	Kristel Üksvärav	
30. dets	Katrin Alliku	
31. dets	Lehte Ilves	70
	Katriin Uibopuu	10

PALJU ÕNNE JA ROHKET ÕNNISTUST SÜNNIPÄEVALASTELE!

MEENUTUSI NOVEMBRI KUUST.

EELK Toronto Peetri kirikus 24.10 ja Varssavi lennujaamas 11.11.2021.

Isadepäeva jumalateenistus ja tänukirja andmine Heinar Kaasikule 14. 11.2021.

I Adventi jumalateenistus toimus 28.11.2021 Haapsalu toomkirikus

EELK HAAPSALU PÜHA JOHANNESE KOGUDUS.

KOGUDUSE KANTSELEI. Kooli tn 6, on avatud kolmapäeval ja reedel kell 10-15.

Kohtumine koguduse õpetaja piiskop Tiit Salumäega palutakse kokku leppida telefon 5280635.

Telefon 473 7166, 473 7167.

E-post haapsalu@eelk.ee

Koduleht <http://www.eelk.ee/haapsalu/>

Aadress Kooli 6, 90501 Haapsalu

Pangakonto IBAN EE811010602003965006 (SEB);
IBAN EE442200001120274032 (SWEDBANK).

Registrikood 80210533

Koguduse infokiri Johannese Sõnumid saadetakse soovijaile e-postiga. Kui soovid, et ka Sinu e-posti aadress lisatakse kirjasaaajate hulka, palun anna oma soovist teada haapsalu@eelk.ee

Diakoonia annetusmüük on avatud K ja R kl 10 - 13.

Eesti kiriku elust saab lugeda <https://e-kirik.eelk.ee/>, <http://eelk.ee/> ja <http://www.eestikirik.ee/>

Jaani kirik on avatud teelistelet ettetellimisel.

Toomkirik on avatud pühapäeviti kell 10 – 12.30 ja muul ajal piiskopilinnuse muuseumi kaudu.
Avatud K-L kell 11-17, P 13-17.

Teelistelet on kirik avatud ettetellimisel haapsalu@eelk.ee

Piiskopilinnuses toimuvate ürituste kohta vt lähemalt: <http://www.haapsalulinnus.ee>

TOIMETUS.

Tiit Salumäe E-post: tsalumae@yahoo.com 5280 635.

Kristo Hüdsi E-post: kristo.hudsi@eelk.ee 56952758

Kristel Engman E-post: engmankristel@gmail.com

Lydia Kalda E-post: lydia.kalda@hotmail.com .

Lia Salumäe E-post: salumae.lia@gmail.com 53039 835.

Lehte Ilves E-post: lehte.ilves@gmail.com

Karin Teder E-post: karin.teder@mail.ee

Maria Strauss E-post: mariastrauss@gmx.de

Tiia Laar E-post: tiia.laar@gmail.com

Teno Ilves E-post: teno.ilves@gmail.com

Koguduse häälekandja ilmub alates septembrist 2008. Ootame lugejate kaastöid, küsimusi ja soovet, millest järgmistes Johannese Sõnumites lugeda soovitakse. Palume teie abi, et Johannese Sõnumid jõuaksid võimalikult paljude huvilisteni. Teatage soovijate e-posti aadress koguduse kantseleisse.

